

ринътъ напредва изкождайки отъ мисълта, че неговиятъ добръ отгледанъ добитъкъ нѣма да бжде присвоенъ отъ завистливъ господарь, а ще бжде награда за неговия собственъ трудъ.

Що се отнася до областта на индустрията и търговията, българскиятъ народъ и тукъ е отишълъ значително напредъ. Наистина, за дълго време оцение не ще можемъ да наричаме своята родина индустриална и търговска страна. За това не достигатъ редъ условия и материали отъ природно естество. Но при всичко това, днесъ можемъ все пакъ съ маса статистични данни на ръка да твърдимъ, че въ България има голѣмъ индустриаленъ подъемъ и че изобщо родната ни индустрия се засилва и съ голѣми крачки върви напредъ. До като статистиката отбелезва презъ 1894 год. само 72 индустриални предприятия, днесъ тя ни сочи твърде почетната цифра на тия предприятия — 2550! Вѣрно е, че въ земледѣлска България индустрията за дълго време още ще бжде второстепенъ изворъ за национално богатство и национални доходи, но не помалко е вѣрно че следъ единъ петдесетъ годишенъ периодъ на свободно развитие българскиятъ стопанинъ днесъ задоволява своитѣ материални нужди отъ мѣстно българско производство. Днесъ, наистина, се отбелезва единъ общъ подъемъ въ индустриализирането на държавитѣ и пазарътъ за нѣкои наши индустриални произведения чрезъ износъ се затваря. Но въпреки това, чрезъ неуморимъ трудъ въ полето на родната си индустрия българинътъ засилва своята вътрешна търговия, запазва голѣма частъ отъ капиталитѣ си въ собствената си страна и вървейки по пътя на напредъка, въ не много далечно бъдаще ще намѣри пласментъ на индустриалнитѣ си произведения и въ чужбина.

И въ тѣхническо отношение българинътъ подиръ Освобождението може да се похвали предъ свѣта съ голѣмъ напредъкъ, Бихме отишли много далечъ, ако речемъ даже въ най-общи черти да отбележимъ българскиятъ напредъкъ въ това отношение. Безспорно е, че днесъ множество фабрики за най-разнообразни цели вдигатъ своя пушекъ къмъ нашето синьо небе. Може би, България за много още години не ще бжде фабрична страна; но все пакъ числото на нашитѣ фабрики и тѣхнически заве-

дения расте и промѣня всѣка година печалния ориенталски видъ на нашитѣ градове отъ преди Освобождението. Навсѣкжде по българскитѣ простори днесъ налага своя отпечатъкъ новото въ областта на техническото развитие; а ще дойде въ недалечно бъдаще времето, въ което презъ много още девствени кътове, на българската земя техническата култура ще прокара своя пътъ и ще даде възможность на българина още по-интензивно да използва дароветѣ на българската природа.

Ние сме въ края на своя бѣгълъ очеркъ върху духовнитѣ и материални постижения на България подиръ Освобождението. За да се даде една подробна картина за тия постижения, сж потребни множество монографични изследвания. Нашата целъ обаче не е да се впускаме въ подробности, а да отбележимъ общия темпъ въ развитието на българския народъ отъ момента, отъ който надъ българския небосклонъ грейнаха благодатнитѣ лъчи на свободата, — съ столѣтия лелѣяна мечта на българската народна съвестъ и съзнание,

Постигнатото въ областта на духа и материята отъ българина е не само грамадно, но и въ висока степенъ утешително за българското бъдаще. То трѣбва да дава само крила на българския духъ, за да го отведе къмъ още по-голѣми висини и широки простори. Имайки предъ очи постигнатото въ единъ твърде кратъкъ периодъ отъ време, какъвто е за битието на единъ народъ едно полувѣковно развитие, ние може да свършимъ само съ още по-дълбока вѣра въ културната способностъ на българина. Отъ гледището на достигнатото до сега отъ българскиятъ народъ е голѣма грѣшка и пакостенъ песимизъмъ да говоримъ за разгромъ на българскитѣ народни идеали, едва ли не за тѣхното погребване. Нѣка не се забравя, че жилавото българско племе познава не една епоха на голѣмо връщане назадъ въ своето държавнополитическо битие и че не веднъжъ сж били на лице много условия за катастрофаленъ и гибеленъ застой и мъртвило въ проявата на народния духъ и сили. Но въ такива моменти на бедствия и злочестини българскиятъ народъ винаги е намиралъ въ съветътъ на своята маса достатъчно сили и средства, за да запази чрезъ непоколебимия си духъ ония ценности, които винаги